

Редька Я.О., здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Устинова І.П., к.ю.н., доцент

ФІНАНСОВО-ПРАВОВА НАУКА В УКРАЇНІ: ВІД ВИНИКНЕННЯ ДО СУЧАСНОСТІ

Фінансово-правова наука в Україні має багатовікову історію, яка тісно пов'язана з розвитком державності та економіки. Її витoki сягають часів Київської Русі, коли зароджувалася податкова система та формувалися основи державної скарбниці. Цей період також відзначався появою перших норм, які регулювали фінансові відносини, зокрема в Литовських статутах.

Новий етап розвитку наукової думки в Україні настав за часів Гетьманщини, коли з'явилися перші праці з фінансових питань, написані такими авторами, як Іван Котляревський та Григорій Сковорода. Їхні дослідження заклали фундамент для майбутнього розвитку фінансово-правової науки.

У ХІХ столітті розвиток фінансово-правової науки в Україні набрав значних обертів. Зростання ролі держави в економічному житті, реформи для модернізації економіки та фінансової системи, а також розвиток юридичної освіти сприяли цьому. Видатними науковцями цього періоду були Микола Коркунов, Микола Алексеєнко, Микола Ясинський, Федір Леонтович та інші. Їхні праці вплинули на розвиток науки в Україні та за її межами.

Жовтнева революція 1917 року кардинально змінила вектор розвитку фінансово-правової науки. У радянський період вона стала інструментом державного регулювання економічних відносин, базуючись на принципах централізації та монополізації фінансів. Важливим надбанням радянської епохи було прийняття перших кодексів радянського права, зокрема Бюджетного кодексу УРСР 1927 року, що систематизували фінансове законодавство.

Здобуття Україною незалежності у 1991 році відкриває нову епоху в розвитку фінансово-правової науки. Головними завданнями стали адаптація законодавства до ринкових умов, розробка нових механізмів регулювання фінансової системи та гармонізація національного законодавства з міжнародними стандартами. Прийняття Бюджетного кодексу України стало важливим кроком у розвитку бюджетної системи країни.

За роки незалежності українська фінансово-правова наука досягла значних успіхів, визнаних на міжнародній арені. Наукові здобутки

українських вчених публікуються у провідних світових журналах, а їхня активна участь у міжнародних конференціях та форумах свідчить про інтеграцію вітчизняної науки до світового наукового простору.

Проте, на шляху розвитку фінансово-правової науки в Україні стоять нові виклики, пов'язані з інтеграцією до європейського простору, глобалізацією економіки та розвитком інформаційних технологій. Їхнє вирішення вимагає поглиблених досліджень, вдосконалення правового регулювання фінансових відносин та підготовки висококваліфікованих кадрів.

Бюджетний кодекс України [1] є одним із ключових законодавчих актів, який визначає правила та принципи функціонування фінансової системи держави. Цей кодекс регулює всі аспекти бюджетного процесу, включаючи складання, затвердження та виконання Державного бюджету України. Він також встановлює правові засади діяльності головних розпорядників бюджетних коштів, регулює міжбюджетні відносини, а також управління державним боргом.

Бюджетний кодекс базується на низці принципів, таких як єдність бюджетної системи, забезпечення збалансованості бюджету, доступність бюджетних показників, цільове використання бюджетних коштів, казначейське обслуговування бюджетних коштів та самостійність місцевого самоврядування у сфері управління бюджетними коштами. Ці принципи сприяють ефективному та прозорому управлінню фінансовими ресурсами країни.

Фінансово-правова наука відіграє важливу роль у розвитку та вдосконаленні Бюджетного кодексу України [1]. Завдяки науковим дослідженням стає можливим аналіз ефективності норм кодексу, виявлення проблем та колізій у законодавстві, а також обґрунтування необхідності внесення змін та доповнень. Наукові рекомендації сприяють удосконаленню бюджетного процесу та підвищенню ефективності бюджетного регулювання.

Сучасний розвиток науки фінансового права дослідники пов'язують із еволюцією суспільних відносин, які виникають у процесі формування, розподілу та використання публічних фондів на рівні держави та регіонів, а також їх контролю для забезпечення виконання державою її функцій і завдань. У фінансовій діяльності держави та органів місцевого самоврядування постійно з'являються нові фінансові відносини, пов'язані з розвитком сучасного виробництва, ринкових умов діяльності та міжнародних зв'язків [2].

Таким чином, фінансово-правова наука забезпечує наукове підґрунтя для розвитку Бюджетного кодексу України, що сприяє його відповідності сучасним потребам держави. Вона допомагає підтримувати бюджетний процес на належному рівні, реагуючи на виклики та зміни, які виникають у фінансовому секторі.

На сучасному етапі перед фінансово-правовою наукою постають нові виклики, пов'язані з інтеграцією України до європейського простору та розвитком інноваційної економіки. Вирішення цих викликів вимагає від науковців постійної праці над удосконаленням законодавства та розробкою ефективних механізмів управління фінансовою системою. Успішний розвиток фінансово-правової науки є запорукою стабільного та ефективного функціонування всієї фінансової системи України.

Література

1. Бюджетний кодекс України: Закон України № 2456-VI від 8 лип. 2010 р. Верховна Рада України. Дата оновлення: 01.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 23.04.2024).

2. Гетманець О.П. Завдання науки фінансового права в умовах розвитку господарських відносин в Україні. *Форум права*. 2020. № 1 (60). С. 6-12.

УДК 342:336.2(043.2)

Слущка О.С., здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Устинова І.П., к.ю.н., доцент

ОПОДАТКУВАННЯ МАЙНА ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Податкові надходження до Державного бюджету України є вагомим інструментом у здійсненні та формуванні державної політики у сфері економічного та соціального розвитку, та забезпечує фінансову стабільність та функціонування держави. Існують різні форми оподаткування, одним із них є податок на майно.

Майнові податки складають потужну систему надходжень до місцевих бюджетів. Відповідно до положення статті 265 Податкового кодексу України податок на майно складають наступні ключові елементи: податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; транспортний податок; плати за землю [1].

Основною метою сплати податку на майно виступає збір коштів для підтримання функціонування інфраструктури та комунальних установ та послуг на території певної місцевості. Варто зауважити, що сумлінна сплата податку на майно дозволяє забезпечити фінансову стабільність місцевості та підвищити ефективність комунальних підприємств та надання ними відповідних послуг. Зазначений вид податку має ряд переваг та недоліків. Зокрема до переваг відносять наступні:

- податкова стабільність (тобто стабільність доходів держави);
- заохочення відповідальності власників майна;
- простота впровадження та прозорість у розрахунках.